

El darrer episodi del conflicte sobre l'Art de la Franja, entre els bisbats de Lleida i el de Barbastre-Monzó, o la Diputació de Lleida i el Govern d'Aragó, té aire d'acudit dolent i lletra d'opereta. Anem al gra: a començaments d'abril, la casa Balcis de Barcelona posà a la venda, en forma de subhasta, un fragment d'un retaule del segle XV atribuït a Pere Garcia de Benavarri. Bé, doncs, a la subhasta només s'hi va presentar la Diputació de Lleida que se'l va quedar per 22.000 €. D'immediat, així que la premsa ho féu públic, a l'Aragó es van esquinçar les vestidures, van acusar de provocadora la Diputació de Lleida i que exigirien, d'immediat, el dret de retractació. Alfonso Milian, bisbe de Barbastre-Monzó, fins i tot va declarar –santa innocència- que *nadie, que yo sepa, nos había avisado que la pieza había salido a subasta*". Que badem, senyor bisbe? Perquè tampoc no és cert que no els haguessin avisat: feia setmanes que la casa Balcis havia informat l'ajuntament de Benavarri de la propera subhasta, entre altres raons perquè necessitaven informació sobre la mateixa peça d'art. Va enviar un correu electrònic a l'arqueòleg municipal que mai no va ser contestat. Sí senyor, aquí pel que sembla bada tothom, perquè es limiten a deixar-ho a mans de la providència vaticana i a l'esperit –sant o no - de l'inefable monsenyor Escrivà de Balaguer.

Aquesta actitud, diguem-ne de migdiada de canonge i de badar davant de la realitat, la concretaré amb una experiència personal. El meu pare va néixer i es va criar a Espés, a l'ombra del Turbó i poble de l'actual bisbat Barbastre-Monzó. Casa Lluvic, la dels meus ancestres, és al peu de l'església de Sant Martí, edifici romànic del segle XI, com ho testimonia un absis sobri, però esplèndid, una nau de volta de canó, finestres abotzinades i restes de pintura mural en el seu interior. El campanar i el pòrtic són posteriors, però del campanar, de la segona meitat del XIV, es diu que representa un dels exemples més bells de peça adossada a la nau, comparable a Santa Maria de Benasc i a Sant Esteve de Renanué. Doncs bé, resulta que aquesta església de Sant Martí amenaça ruïna d'anys enrere: el teulat té goteres, la volta de canó ha cedit vint centímetres i han aparegut esquerdes inquietants en els murs exteriors. La consciència de risc i perill és tan viva entre els veïns, que dos bateigs que s'hi havien de celebrar l'estiu del 2008, van traslladar la litúrgia a l'ermita de la

Pietat, als afores del poble, una ermiteta d'un romànic subtil i breu absis quadrangular.

Em penso que la conclusió és fàcil de plantejar. ¿Com es pot exigir res (em refereixo al litigi de l'art de la Franja), quan es bada com es bada i es demostra aquesta desídia a conservar el propi patrimoni? Qui ha d'evitar que s'ensorri una església romànica del segle XI? Sens dubte, les autoritats religioses i polítiques d'Aragó, que també haurien de pensar, per exemple, a quantes taules romàniques o gòtiques equival una església del segle XI com la de Sant Martí d'Espés de Baix.